FAMILIE-/ARVERET – OMPRØVEN I AUGUST 2011

Opgave 1

Morten og Hanne blev gift i 1991. De havde ingen børn. Morten drev en mindre ingeniørvirksomhed, og Hanne var sygeplejerske. De oprettede ved ægteskabets indgåelse en formgyldig ægtepagt, hvorefter arv, som de hver især modtog, skulle være den pågældendes fuldstændige særeje. Årsagen til ægtepagten var, at Hanne i 1985 som fuldstændigt særeje havde arvet en post obligationer efter sin far.

Da Mortens mor døde i maj 1992, arvede Morten netto 500.000 kr. Ægtefællerne enedes da om, at Morten skulle købe en villa. Morten betalte den kontante del af villaens købesum med de 500.000 kr., der var arven efter moren. For at finansiere resten af købesummen optog han et afdragsfrit lån på 300.000 kr. i villaen.

Blandt andet fordi Mortens ingeniørvirksomhed nu rummede en vis risiko for tab, oprettede ægtefællerne i 2009 en formgyldig ægtepagt, der blev anmeldt til tinglysning i personbogen den 13. august 2009. I ægtepagten blev det bestemt, at den villa, som Morten ejede, skulle tilhøre Hanne. Skødet vedrørende overdragelsen blev den 31. august 2009 anmeldt til tinglysning i tingbogen. Villaen havde ved ægtepagtens oprettelse en friværdi på 1.200.000 kr., og lånet var ikke nedbragt. Allerede ved ægtepagtens oprettelse var ægtefællerne på det rene med, at Morten herefter ikke mere var solvent. Hanne solgte straks alle sine obligationer for 300.000 kr. og indfriede lånet.

Den 29. juli 2011 blev Morten og Hanne skilt.

Den 1. august 2011 truede Mortens eneste kreditor – Kirk – med at lukke for yderligere kredit, medmindre Hanne betalte hans tilgodehavende. Kirks krav var på 600.000 kr., og han havde været tålmodig med Morten, hvis gæld til ham var mere end 2 år gammel. Kirk hævdede, at Hanne under alle omstændigheder ville blive nødt til at betale hans tilgodehavende.

Hanne henvendte sig straks til en advokat for at få oplyst, om hun burde betale de 600.000 kr., og hvilket grundlag Kirk havde for at mene, at hun under alle omstændigheder ville blive nødt til at betale dem. Hun ønskede endvidere oplyst, hvordan ægtefæl-

lernes værdier på skilsmisseskiftet skulle opgøres og kvantitativt deles, når begge ønsker mest muligt, og hvordan de i videst muligt omfang kunne afregne deres mellemværender.

Morten var klart insolvent ved skilsmissen, idet han ingen aktiver havde af værdi. Hanne ejede ud over villaen, der havde en friværdi på 1.500.000 kr., en bil til en værdi af 100.000 kr., almindeligt indbo for 20.000 kr. og smykker for 16.000 kr. Hun havde som sygeplejerske også en ganske almindelig arbejdsmarkedspension, hvis depotværdi var 350.000 kr. Hvad skal advokaten svare?

Løsningsvejledning til opgave 1

1. Kirks krav

Advokaten skal råde Hanne til straks at anerkende, at hun skal betale Kirk hans tilgodehavende på 600.000 kr. Hanne hæfter for værdien af gaven i form af villaen i medfør af RVL § 33. Hanne har ingen mulighed for at bevise, at Morten beholdt utvivlsomt tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser, da han gav Hanne gaven. Det er oplyst, at ægtefællerne godt vidste, at han dermed gjorde sig insolvent. Da gælden er mere end 2 år gammel, havde Kirk en fordring på Morten, da gaven blev anmeldt til tinglysning den 13. august 2009. Det er endvidere oplyst, at Morten ikke ejer aktiver af værdi, så dækning er uopnåelig hos Morten. Værdien af gaven var 1.200.000 kr., og det beløb hæfter Hanne for, jf. RVL § 33. Hun hæfter derfor for hele Kirks tilgodehavende på de 600.000 kr.

Kirk har som udgangspunkt mulighed for at begære Morten konkurs, idet gaven i medfør af KL § 64, stk. 2, da kan omstødes. Morten gjorde sig som nævnt insolvent ved gavens givelse. Gaven er fuldbyrdet inden for den 2-årsfrist, der gælder for nærtstående, jf. stk. 2, 2. pkt., idet anmeldelsen til tinglysning af skødet sker den 31. august 2009, jf. KL § 73. Som eneste kreditor er konkurs dog en helt uhensigtsmæssig løsning for Kirk, når Hanne hæfter for beløbet i medfør af RVL § 33. Dertil kommer, at Morten har et boslodskrav mod solvente Hanne. Hvis dette krav gør ham solvent, er konkursen slet ingen mulighed.

I boopgørelsen, der jo refererer sig til skæringstidpunktet den 29. juli 2011, hvor Hanne ikke har betalt Kirk, skal gælden til Kirk opføres i Mortens bodel, da det er hans gæld. Hanne har, jf. FSKL § 65 a, krav på, at gælden betales, eller at Morten stiller sikkerhed, da hun også hæfter. (Hun kan anvende hans boslodskrav til betalingen eller blot betale og modregne).

Hanne bør altså vælge at betale de 600.000 kr. til Kirk, hvorefter hun har et krav på at få pengene af Morten, idet gælden er hans. Gaven i form af villaen var gyldig. Hanne har derefter mulighed for at modregne, da hun som den eneste solvente er den, der skal betale boslodstilsvar til Morten.

Familieret 2009 s. 227-231, 262, 264 og 274-276.

2. Formueordningen

Ægtefællerne har som udgangspunkt fælleseje, jf. RVL § 15, stk. 1. De har dog oprettet en ægtepagt om, at arv skal være fuldstændigt særeje. Endelig har Hanne et arvet fuldstændigt særeje bestemt af tredjemand, jf. RVL § 28 a, i form af obligationerne, som blev brugt til at indfri lånet i villaen.

Da Morten ejede villaen, var den særeje, fordi den kontante købesum var betalt med alle hans arvede midler, men den var særeje ifølge ægtepagten og surrogationsprincippet. Derfor kunne Morten gyldigt ved gaveægtepagt forære Hanne villaen uden at overtræde forbuddet i RVL § 28 b, stk. 2. Da gaveægtepagten ikke bestemmer særeje, er gaven/villaen fælleseje for Hanne. Der er altså ingen aktiver, der er særeje.

Familieret 2009 s. 109, 110, 139, 142, 149, 151, 155, 157 og 158 f.

3. Indfrielsen af gælden med obligationerne
Da Hanne anvender sin særejearv til at indfri fællesejegæld, har hun et vederlagskrav, jf. RVL § 23, stk. 3. Da hendes beholdne bodel kan dække beløbet, og da friværdien af villaen ved indfrielsen blev forøget med 300.000 kr., er vederlagskravet 300.000 kr.

Familieret 2009 s. 186 og 190 ff.

4. Smykkerne
Hanne kan udtage smykkerne forlods, jf. FSKL § 68 a, stk. 1, da deres værdi på 16.000 kr. ikke kan siges at stå i misforhold til ægtefællernes formueforhold.

Familieret 2009 s. 284 f.

5. Hannes pension
Pensionen er som ganske almindelig arbejdsmarkedspension rimelig. Den er derfor omfattet af RVL § 16 b, stk. 1, og kan udtages forlods af Hanne.

Familieret 2009 s. 261, 281, 306 og 307.

6. Boopgørelsen
Da Mortens bodel er negativ med 600.000 kr., skal den ikke deles.

Hannes bodel:		(Mortens bodel):
Villa	1.500.000 kr.	(÷ 600.000 kr. – FSKL § 65 a)
Bil	100.000 kr.	
Indbo	20.000 kr.	
I alt	1.620.000 kr.	

Boslodsberegning:

Forlods til H, jf. RVL § 23, stk. 3:	300.000 kr.	
Ligedeling af (1.620.000 kr. ÷ 300.000 kr.) =	660.000 kr.	660.000 kr.
Boslodder	960.000 kr.	660.000 kr.

Hanne skal betale 660.000 kr. som boslodstilsvar. Hun hæfter for 600.000 kr. over for Kirk, og hun har krav på, at gælden betales, jf. FSKL § 65 a, hvorfor hun – efter at have betalt Kirk de 600.000 kr. – modregner kravet mod Morten og betaler ham de resterende 60.000 kr. Morten er herefter solvent.

Familieret 2009 s. 253, 257, 259, 261, 262, 274, 275, 276, 278, 281, 282 ff., 284, 306 og 307 f.

Opgave 2

Arne og Louise blev gift i 1991. De fik sammen børnene Franz og Frida. Arne havde fra et tidligere ægteskab datteren Sisse. Arne og Louise oprettede i 1996 en formgyldig ægtepagt. Det var i ægtepagten bestemt, at der skulle være skilsmissesæreje i ægteskabet, men længstlevendes skilsmissesæreje skulle dog være fuldstændigt særeje.

Arne døde i 2009. Arnes formue blev på skiftet efter hans død opgjort til 1.200.000 kr. og Louises til 800.000 kr. Louise fik i anledning af Arnes død desuden som begunstiget udbetalt en livsforsikringssum på 300.000 kr.

Louise ønskede at være i uskiftet bo, hvilket Sisse protesterede imod, men Louise fastholdt sit ønske. Hvordan skal værdierne ved Arnes død på denne baggrund fordeles?

I maj 2011 blev Franz dræbt på stedet ved en bilulykke. Også Frida og Louise var i bilen. Frida døde af sine kvæstelser 1 måned efter uheldet, og Louise, der ved uheldet stadig var i uskiftet bo, døde 6 uger efter uheldet uden at være kommet til bevidsthed. Den ugifte Franz efterlod sig ingen livsarvinger, men Frida efterlod sig ægtefællen Tom. Louises eneste øvrige slægtninge var hendes morbror, Bo, hendes moster, Ane, hendes farbror, Ole, og hendes afdøde fasters datter, Dorte.

Franz efterlod sig 200.000 kr. Frida efterlod sig kun en studiegæld på 110.000 kr. Tom havde en formue på 400.000 kr. Der var fælleseje i Frida og Toms ægteskab. Louise efterlod sig samme værdier, som hun havde ved Arnes død. Dertil kom værdierne fra det uskiftede bo. For alles vedkommende kom yderligere evt. arv i anledning af bilulykken. Hvordan skal værdierne efter Franz, Frida og Louise deles, når alle ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave 2

1. Formueordningen i Arnes ægteskab
Ægtepagten har hjemmel i RVL § 28, stk. 1, jf. stk. 2. Da Arne dør først, er hans formue, jf. ægtepagten, skilsmissesæreje, der er fælleseje ved død. Louises formue er, da hun blev længstlevende, fuldstændigt særeje. Også livsforsikringssummen, der tilfalder Louise, er fuldstændigt særeje, jf. ægtepagten. Det uskiftede bo kan derfor alene omfatte Arnes formue, jf. AL § 17.

Familieret 2009 s. 148.
Arveret 2008 s. 81 og 83 ff.

2. Arvingerne ved Arnes død
Arvinger efter Arne er ægtefællen Louise og hans 3 børn Sisse, Frida og Franz, jf. AL §§ 1 og 9. Da Sisse protesterer mod det uskiftede bo, skal Sisses legale arv udredes og indgår ikke i det uskiftede bo. Louise kan ikke være i uskiftet bo med særbarnet uden samtykke, jf. AL § 18, stk. 1. Fællesbørnene Franz og Frida, der begge overlever Arne, skal ikke give samtykke til uskiftet bo, jf. AL § 17.

Arveret 2008 s. 39, 55 f. og 88 ff.

3. Deling af værdierne efter Arnes død
Louise skal have boslod af Arnes skilsmissesæreje. Hendes boslod er ½ af 1.200.000 kr., altså 600.000 kr. I arv efter Arne falder hans boslod på 600.000 kr. Sisses legale arv udgør ⅓ af ½ af de 600.000 kr., altså 100.000 kr., jf. AL §§ 9, stk. 1, og 1, stk. 1. De resterende 500.000 kr. udgør sammen med Louises boslod det uskiftede bo, der altså bliver på 1.100.000 kr. Louise har dertil sit fuldstændige særeje på 800.000 kr. + 300.000 kr., i alt 1.100.000 kr.

Familieret 2009 s. 281.
Arveret 2008 s. 39, 55 f. og 84.

4. Boet efter Franz
De 200.000 kr., som Franz efterlader sig, skal deles mellem hans arvinger i 2. arveklasse, da han hverken har ægtefælle eller livsarvinger, jf. AL § 2, stk. 1, 1. pkt. Den ene halvdel på 100.000 kr. tilfalder hans mor, Louise, jf. AL § 2, stk. 1, 2. pkt., da hun overlevede ham, jf. AL § 94, stk. 1. Også denne arv er Louises fuldstændige særeje, jf. ægtepagten. Den anden halvdel tilfalder til lige deling hans afdøde fars dalevende livsarvinger, dvs. Frida, der overlevede Franz, og Sisse, altså 50.000 kr. til hver, jf. AL § 2, stk. 2, 1. pkt.

Arveret 2008 s. 39-41.

5. Boet efter Frida
Fridas arving er hendes ægtefælle Tom, jf. AL § 9, stk. 2. Da der er fælleseje i ægteskabet, skal hver ægtefælles bodel opgøres. Fridas er negativ med 110.000 kr. ÷ arven efter Franz på 50.000 kr., dvs. ÷ 60.000 kr. Toms bodel er på 400.000 kr., hvorfor Frida skal have en boslod på 200.000 kr., hvilket gør hendes del af boet solvent, idet der så er et overskud på 140.000 kr. Dette beløb arver alene Tom, jf. AL § 9, stk. 2.

Familieret 2009 s. 281 f.
Arveret 2008 s. 56.

6. Boet efter Louise
Det, der falder i arv efter Louise, er særejet på 1.100.000 kr., særejearven efter Franz på 100.000 kr. samt det uskiftede bo på 1.100.000 kr. Da de to livsarvinger, med hvem Louise er i uskiftet bo, er døde før hende, har hun overtaget det uskiftede bo til fri rådighed uden skifte, jf. AL § 34. I arv efter Louise falder derfor 2.300.000 kr.

Når Louise har overtaget det uskiftede bo uden skifte i henhold til AL § 34, finder reglerne i AL § 16 tilsvarende anvendelse. Da Louise hverken har giftet sig eller haft en samlever, jf. § 16, stk. 1, skal boet deles mellem Louises slægtsarvinger og Arnes livsarving, jf. § 16, stk. 3, da alene førstafdøde efterlader sig en livsarving, Sisse. Sisse arver derfor den ene halvdel og Louises slægtsarvinger den anden halvdel. Imidlertid har Sisse ved førstafdødes død arvet 100.000 kr. Disse 100.000 kr. skal, jf. AL § 16, stk. 6, tillægges de 2.300.000 kr. før ligedelingen, hvorefter de skal fratrækkes Sisses halvdel. Sisse skal derfor have ½ (2.300.000 + 100.000) ÷ 100.000 kr. = 1.100.000 kr. og Louises legale arvinger 1.200.000 kr.

Louises eneste slægtsarvinger er hendes morbror, Bo, hendes moster, Ane, hendes farbror, Ole, og hendes afdøde fasters datter, Dorte. De arver efter reglerne i AL § 3. I henhold til AL § 3, stk. 2, er Dorte ikke legal arving.

De 1.200.000 kr., der tilfalder Louises 3 slægtninge, deles som udgangspunkt mellem Louises 4 bedsteforældre, jf. § 3, stk. 1, men da de alle er døde, træder deres børn i deres sted, jf. § 3, stk. 2. Morbroren og mosteren arver hver ½ af såvel deres mors som deres fars ¼. De får derfor hver i alt ¼ af de 1.200.000 kr., dvs. hver 300.000 kr. Farbroren arver hele farfarens ¼ og hele farmorens ¼ og arver derfor ½ af 1.200.000 kr., jf. AL § 2, stk. 2, 2. pkt., jf. § 3, stk. 3 – altså 600.000 kr.

Arven på de 2.300.000 kr. efter Louise deles derfor med 1.100.000 kr. til Sisse, 600.000 kr. til farbroren, 300.000 kr. til morbroren og 300.000 kr. til mosteren.

Arveret 2008 s. 39-41, 60 f., 62, 83 og 97.